

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Okresné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

18. ročník, školský rok 2025/26

Testové úlohy pre kategóriu C (9. ročník ZŠ a 4. ročník OG)

Poznámka: Otázky monotematickej časti sú označené *.

1.* Správne doplňte chýbajúce slová/údaje a zapíšte ich k príslušnému písmenu v odpovedovom hárku.

- priezvisko veliteľa prvého protihabsburského povstania v Uhorsku
- rok, v ktorom začalo prvé protihabsburské povstanie v Uhorsku
- rod, z ktorého pochádzal veliteľ posledného stavovského povstania v Uhorsku; pomôžte si aj obrázkom, na ktorom vidíte Františka II., ktorý pochádzal z tohto rodu
- v ktorom dnešnom štáte a v ktorom roku bol podpísaný Satmársky mier
- kde (v ktorej obci) sa nachádza najsevernejšia turecká pevnosť na území dnešného Slovenska
- názov stromu s jedlými plodmi, ktorého sad sa nachádza neďaleko od hradu Modrý Kameň a súvisí s prítomnosťou osmanských vojsk
- názov, dnes veľmi rozšíreného, prevažne horúceho nápoja, ktorého pitie súvisí aj s okupáciou niektorých oblastí dnešného Slovenska Osmanskou ríšou
- ako sa volá dodnes veľmi významné mesto, ktorého dobytím chcela Osmanská ríša preniknúť do západnej Európy, a preto podporovala aj povstalcov, čo oslabovalo centrálnu habsburskú vládu
- ako nazývame závažnú epidémiu, ktorá sa často šírila aj v súvislosti s vojnami a v roku 1632 zasiahla aj Bratislavu či Trnavu

2.* V súvislosti s expanziou Osmanskej ríše do strednej Európy získala Bratislava mimoriadne dôležité postavenie, ktoré pretrvávalo dlhšiu dobu aj po skončení priameho ohrozenia Uhorska Turkami. V odpovedovom hárku správne doplňte chýbajúce údaje.

Bratislava sa stala ... **A** ... mestom a zároveň korunovačným mestom Uhorska. Korunovačné klenoty boli uložené v priestoroch veže Bratislavského ... **B**
Samotná korunovácia prebiehala v ... **C** ... sv. Martina, ako prvého tu korunovali za uhorského panovníka ... **D**
V Bratislave zasadal aj uhorský snem, a to až do roku ... **E**

kópia uhorskej kráľovskej koruny

3.* Rozhodnite, ktorá udalosť súvisiaca s osmanským nebezpečenstvom sa udiala skôr. Do odpovedového hárka zapíšte iba správnu kombináciu písmena a čísla.

- dobytie Ostrihomu Osmanskou ríšou (1) alebo bitka pri Plášťovciach (2)
- dobytie Budína Turkami (1) alebo dobytie opevneného kláštora v Šahách (2)
- Turci vypálili Pukanec (1) alebo cisárske vojsko dobylo späť Levice (2)

4.* Osmanské nebezpečenstvo spôsobilo, že niektoré staršie stavby boli prestavané a opevnené. Správne odpovedzte na nasledujúce otázky:

- A) Pomocou architektov, z ktorej dnešnej juhoeurópskej krajiny boli viaceré stavby prestavané?
B) V odpovedovom hárku doplňte pomocou prvých a posledných písmen názvy lokalít z územia dnešného Slovenska, v ktorých boli staršie stavby prestavané na protiturecké hrady a opevnenia. Pomôžte si aj obrázkami dvoch z nich.

5.* Spojte osobnosti s pevnostnou stavbou. V odpovedovom hárku uveďte iba správne kombinácie písmen a čísel.

a) rod Fuggerovcov	1) opevnený kláštor v Bzovíku (na obrázku)
b) Žigmund Balaša	2) hrad Červený Kameň
c) Pietro Ferrabosco	3) pevnosť Nové Zámky
d) Karol Lotrinský	4) prestavba opevnenia Trnavy a Bratislavy

6.* Na základe nasledujúcich informácií súvisiacich s obliehaním a bitkou pri Viedni v 17. storočí určte, o ktoré osobnosti ide, a odpovedzte aj na ďalšie otázky. Zapište tiež správny rok, kedy sa táto bitka odohrala.

- a) Uveďte iba priezvisko veliteľa obrany mesta (pomôžte si prvým a posledným písmenom).
b) Uveďte meno (ak treba aj poradové číslo) panovníka, ktorý sa tejto bitke vyhol a utiekol z mesta.
c) Podcenil tento panovník osmanskú hrozbu?
d) Uveďte meno osmanského sultána, ktorý v tom čase vládol (ak treba napíšte aj poradové číslo).
e) Zúčastnil sa spomínaný sultán bitky pri Viedni?
f) Uveďte iba rok, kedy sa táto bitka konala.
g) Uveďte meno veliteľa osmanských vojsk.

7.* Vyberte vždy iba jednu správnu odpoveď zo štyroch možností a zapište ju do odpovedového hárka.

- a) Počet bojovníkov na strane Osmanskej ríše a na strane obrancov bol na začiatku obliehania Viedne **približne rovnaký / obrancov bolo viac / osmanských bojovníkov bolo viac / nevieme ani približné počty osôb, ktoré na počiatku v bitke bojovali.**
b) V období tureckého nebezpečenstva existovali vojenské (obvody) územné jednotky, ktoré sa označovali ako **generaliáty / majoráty / kapitanáty / poručikáty.**
c) Osmanská ríša a uhorské vojsko bojovali pri **Sučanoch / Sečanoch / Sľažanoch / Smižanoch.**

8.* Zistite, či sú nasledujúce tvrdenia o Novej pevnosti v Nových Zámkoch pravdivé alebo nepravdivé. V odpovedovom hárku zakrúžkujte iba správnu možnosť *áno* alebo *nie*.

Na obrázku vidíte časť kalvárie v Nových Zámkoch.

- a) Bola vybudovaná na pravej strane rieky Ipeľ.
- b) Jej renesančné opevnenie patrilo k najmodernejším vo svojej dobe.
- c) Celé opevnenie pevnosti sa dodnes zachovalo.
- d) Pevnosť bola na príkaz budinského pašu zborená, ostali len zvyšky Forgáčovej (Forgáčovej) bašty, na ktorej základoch bola neskôr postavená kalvária.

9.* Vyberte vždy iba jednu správnu odpoveď zo štyroch možností a zapíšte ju do odpovedového hárka.

- a) slovo vijálet označovalo: *kartovú hru / peňaznú jednotku / územnosprávnu jednotku / vojenskú bojovú jednotku*
- b) pentagonálna bašta (na obrázku) má pôdorys v tvare *trojuholníka / štvoruholníka / päťuholníka / šesťuholníka*
- c) z uvedených miest Turci nikdy neovládli *Levice / Nitru / Banskú Štiavnicu / Nové Zámky*
- d) bastión bol *bohoslužobným centrom / vysunutou časťou opevnenia / trhoviskom / skleníkom*

10.* V nasledujúcom texte správne doplňte chýbajúce názvy. V odpovedovom hárku zapíšte správne odpovede k jednotlivým písmenám.

V súvislosti s tureckým nebezpečenstvom a ochranou banských miest bol opevnený aj kráľovský letohrádok v dnešnom meste ... **A** ..., ktorý vidíte na obrázku x. Opevňovacie práce prebehli tiež na považskom hrade v ... **B** ... na obrázku y, ktorý bol na začiatku 14. storočia sídlom významného uhorského palatína a protivníka uhorského panovníka. Významné opevňovacie práce prebehli aj v pevnosti v meste ... **C** ... na sútoku Váhu a Dunaja, kedy sa na území Slovenska prvýkrát vybudovali zemné násypy spevnené drevenou konštrukciou a na čelnej strane vystužené tehliami a kameňom.

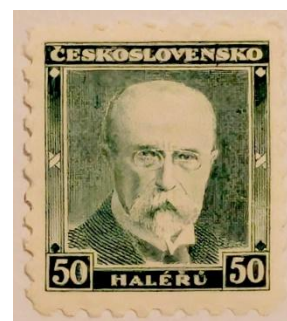
Obrázok x

Obrázok y

11. Vytvorte správne kombinácie udalostí, ktoré sa odohrali v priebehu prvej svetovej vojny a rokov, kedy k nim došlo. Do odpovedového hárka zapíšte správne kombinácie písmen a čísel.

a) Rakúsko-Uhorsko vypovedalo vojnu Srbsku	1) 1917
b) V bitke pri Ypres bol prvýkrát použitý bojový plyn	2) 1918
c) V Paríži vznikla Československá národná rada	3) 1915
d) vypukla Februárová revolúcia v Rusku	4) 1916
e) T. G. Masaryk uverejnil Vyhlásenie nezávislosti ČSR	5) 1914

T. G. Masaryk na známke ČSR

12. Do textu opisujúceho situáciu po skončení prvej svetovej vojny doplňte chýbajúce informácie. V odpovedovom hárku napíšte správne odpovede k jednotlivým písmenám.

Konferencia, ktorá rozhodla o podobe povojnovej Európy, sa konala v roku ...**A**... na zámku Versailles vo ...**B**... Určila, že vinníkom prvej svetovej vojny je najmä ...**C**..., ktoré muselo odovzdať územie Alsasko-Lotrinska. Iný štátny útvar, ...**D**..., zanikol, čo umožnilo vznik nových štátov vrátane Československej republiky. Dôsledkom tzv. versailleského mierového systému bolo aj to, že vinník vojny musel platiť vysoké náhrady vojnových škôd, ktoré sa označujú pojmom ...**E**... Medzi porazenými krajinami sa ocitla aj ...**F**... ríša, ktorá stratila veľkú časť svojho územia. Nadväzujúce konferencie definitívne stanovili úpravu hraníc ...**G**... s okolitými štátmi – Československom, Rakúskom, Rumunskom.

13. Vytvorte správne kombinácie politických funkcií a politikov, ktorí ich zastávali. Do odpovedového hárka zapíšte iba správne kombinácie písmen a čísel.

a) minister spravodlivosti aj minister školstva vo vláde ČSR	1) Andrej Hlinka
b) katolícky kňaz a neskôr prezident Slovenskej republiky v rokoch 1939 až 1945	2) Eduard Beneš
c) organizátor česko-slovenských légii a minister vojny ČSR	3) Ivan Dérer
d) druhý prezident ČSR a zároveň exilový prezident	4) Jozef Tiso
e) minister s plnou mocou pre správu Slovenska	5) Milan Rastislav Štefánik
f) zakladateľ a vedúca osobnosť Slovenskej ľudovej strany, neskôr sa jeho priezvisko dostalo aj do názvu tejto strany	6) Vavro Šrobár
g) prezident familiárne označovaný ako „tatiček“	7) Tomáš Garrigue Masaryk
h) predseda Slovenskej národnej rady aj Slovenskej národnej strany	8) Matúš Dula

14. K nasledujúcim výrokom priradte ich autorov. V odpovedovom hárku vytvorte správne kombinácie písmen a čísel.

- a) „*Premena Slovenska v kultúrno-civilizačnej oblasti je jedným z najpozoruhodnejších kusov kultúrnej práce, akú videla povojnová Európa.*“
- b) „*Nikdy nepovediem vojnu proti Rusku. Obetujem všetko, aby k nej nedošlo, pretože táto vojna by sa skončila buď zvrhnutím Romanovcov alebo Habsburgovcov – alebo aj zvrhnutím oboch dynastií.*“
- c) „*Stokrát opakovaná lož sa stane pravdou! Čím väčšia lož, tým hlasnejšie ju treba kričať do sveta.*“
- d) „*Československá republika ja malá a neznáma krajina.*“
- e) „*Prevzal som trón za najťažších okolností a odovzdávam ho za okolností ešte ťažších.*“

1) Robert W. Seton-Watson	2) František Ferdinand d'Este	3) František Jozef I.
4) Neville Chamberlain	5) Joseph Goebbels	

15. Čo mali spoločné? Podľa dvojíc slávnych osobností uvedených pri jednotlivých možnostiach identifikujte, ktorej profesii, prípadne umeleckému odvetviu sa venovali. Odpovede vyberte z nižšie uvedeného zoznamu a v odpovedovom hárku ich zapíšte k príslušnému písmenu.

- a) Marin Frič a René Clair
- b) Marlene Dietrichová a Paľo Bielik
- c) Ľudovít Fulla a Marc Chagall
- d) F. Lloyd Wright a Fridrich Weinwurm
- e) Iréne Joliet-Curie a Enrico Fermi

herectvo, réžia, veda a výskum, architektúra, výtvarné umenie

16. Vyberte z ponúknutých možností tú, ktorá najlepšie zodpovedá popisu daného pojmu a správnu možnosť zapíšte do odpovedového hárka.

- a) Cieľavedomá činnosť majúca za cieľ niekoho získať pre nejakú vec, úlohu alebo činnosť sa označuje ako **levitácia / defenestrácia / politikárčenie / agitácia**.
- b) Príslušník komunistickej strany vedenej Leninom sa označoval ako **predák / menševik / boľševik / buržuj**.
- c) Uznesenie zhromaždenia sa označuje ako **manifestácia / revolúcia / rezolúcia / konštitúcia**.
- d) Politické snahy o úpravu mierových zmlúv po prvej svetovej vojne sa označujú pojmom **revizionizmus / centralizmus / defetizmus / ambicionizmus**.

17. Správne odpovedzte na nasledujúce otázky a odpovede zapíšte k príslušnému písmenu v odpovedovom hárku.

- a) Ktorý severný európsky štát sa osamostatnil od Ruska už v roku 1917?
- b) Aký štvorslovný názov dostal štátny útvar s komunistickým zriadením, ktorý vznikol v roku 1922 ako nástupca bývalého ruského impéria?
- c) Na ktoré mesto zinscenoval v roku 1922 Benito Mussolini pochod, čím začal proces štátneho prevratu vedúceho k fašistickej diktatúre? Na obrázku vidíte jednu z najznámejších pamiatok mesta.
- d) Akého politického postu sa v januári 1933 ujal Adolf Hitler na začiatku zavádzania nacistickej diktatúry?
- e) V novembri, ktorého roku prišlo k Viedenskej arbitráži?

Autori: PaedDr. Marek Bubeník, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský
Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller, Štefan Podolinský
Redaktorka: Mgr. Nikoleta Kovalčíková
Recenzentka: Mgr. Barbora Kopuncová

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Vydavateľ: Slovenská komisia Dejepisnej olympiády, 2026